

DE TRIBUNE

Redactieadres:

D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3^{III}
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:

Lijnbaansgracht 364^A
Amsterdam.

· VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. ·

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct.Advertentiën per regel 10 cent. Bij abonnementen speciaal
tarief.

INHOUD: Eenheid. — Verdeel en Heersch! — De Internationale in Bazel. — Het Concentratie-Program: I. Wat er niet in staat; II. Het Kiesrecht. — Een mop. — Uit de Partij. — Ingezonden. — Van de Afdelingen. — Advertentiën.

Eenheid.

Er wordt tegenwoordig heel wat gesproken en geschreven over eenheid, en niet 't minst door sommige onzer partijgenooten, zoodat sommige noodige propagandistische artikelen voor onze partij geen plaats kunnen vinden in ons orgaan, wijl dat geleuter over eenheid een groote ruimte in beslag neemt.

Toch neem ik de vrijheid hier, om eens aan te toonen, hoe wij fabrieksslaven hier over de eenheid denken. 't Doet dan ook zonderling aan wat b.v. Mej. van der Vlies daarover zegt. Men kan zoo tusschen de regels door lezen, dat ze liefst zoo gauw mogelijk zou overloopen naar de «zusterpartij», en op eene gelegenheid wacht, om een cervoilen aftocht te blazen. Men ziet hier weer, hoe iemand met zooveel woorden zoo weinig kan zeggen. Over al haar gezegde over «eenheid — meer revolutionair wordende vakbeweging — verscherping der klasse- tegenstellingen» enz., in het 1ste gedeelte van haar artikel (Tribune 2 Nov.), ligt dan ook m.i. een waas van verkeerde voorstellingen. Het doet dan ook de deur dicht, waar zij zegt van de S. D. A. P., dat die de massa achter zich heeft. Want niets is toch minder waar dan dat. Het is toch een bekend feit, dat de S. D. A. P. op de proletaren-massa hoegenaamd geen invloed heeft, reden dan ook, dat de Arb. Partij den laatsten tijd, bij veel strijd hier in ons land, daar buiten stond. Bestaat de Arb. Partij in ons land in bijna elke plaats van betekenis uit arbeiders, d. w. z. uit *die arbeiders*, die dagelijks hun zweet en bloed moeten geven aan hun uitbuiters, *uit hen* die dagelijks de «verscherping der klasse- tegenstellingen» aan den lijve voelen? Is de proletaren-massa, die hier kruipt en zwoegt in Twente onder de meest gewetenlooze kapitalisten, geschaard onder de vanden de Arb. Partij? Geen sprake van. Slechts enkele honderden. Die Arb. Partij is dan ook een allegaartje van verschillende elementen, met *dit* gevolg, dat de stem der socialistische propaganda er *niet* vrij gepropageerd mag worden (getuige Mevr. Holst e. a.), in tegenstelling met andere stemmen (getuige Enka tot de «Blijde Domein's»), die wel vrij gepropageerd mogen worden. Letterlijk een eenheid van tegendeelen, welke daaruit noodzakelijk moet voortvloeien. Zoo bijv. het wethouderschap Duys waarnaast staat het geval Tjihof in Enschedé, die ook door de meerderheid van den raad tot wethouder was gekozen (vooral door grootfabrikanten), een bewijs dat de Arb. Partij door deze heeren niet socialistisch gerekend wordt. Tjihof bedankte er echter voor, omreden zijn eigen partijgenooten hem niet gestemd hadden, en bij hier dan het mikpunt was geweest van felle kritiek. Zou het ook wezen, omdat hier zoo'n groot industrieel proletariaat is? En waar nu de Arb. Partij in de meeste gevallen staat aan den kant der liberalen, men zie b.v. in de kamer waar het (behoudens uitzonderingen) gaat links tegen rechts en de steun bij de verkiezingen aan onze aarts-vijanden de liberalen, dan heeft Wijnkoop het volste recht te spreken van heulen. Of denkt men soms dat dit heulen met de liberalen de wensch is van de massa die achter de Arb. Partij heet te staan?

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

In het 2^e gedeelte van haar artikel (Tribune 9 Nov.) zegt Mej. v. d. Vlies: «onze partij groeit niet, de pers gaat niet vooruit, de vergaderingen worden slecht bezocht, geen enkele vertegenwoordiger» enz.

Men ziet het weer, een verkeerde voorstelling van zaken, een zich blind staren op de zetelsmacht der Arb. Partij, zoodat ze ook Weesp over het hoofd ziet. Onze propaganda toch, is er geene van dagen en maanden, doch van jaren en nog eens jaren, tenzij de maatschappelijke tegenstellingen en de ontwikkeling, welke onze eenigste, doch ook nooit falende bondgenoot is, onze groei zal verhaasten. En wat wij vooral niet mogen vergeten is, dat wij de verkondigers zijn van het socialisme, van een nieuwe wereld, van een nieuwe menschheid. Het is zeker een moeilijke taak, doch welke zeker gedaan moet en zal worden, **zoo wij het niet doen, dan door anderen**, want de maatschappelijke ontwikkeling in de richting van het socialisme is nu eenmaal niet tegen te houden. En zou onze partij in de massa ongeorganiseerden geen voedingsbodem kunnen vinden, onze pers enz.? Dwazen die dat beweren. Zijn b. v. in de plaats van de moedelozen, die onze partij hebben helpen stichten, om later weer naar de «zusterpartij» terug te keeren (en dat zijn er nog al wat), zijn daarvoor niet in de plaats gekomen jongere krachten, voortgekomen uit de lagen der ongeorganiseerden? Zijn dat niet *die* krachten die zich dadelijk in den strijd werpen, met eene taaiheid en energie, die ons beschaamd maakt? Moet ons dat dan verslappen in onze ijver, en doen verlangen naar een eenheid, doet er niet toe hoe? Het tegendeel. Trotsch mogen wij er in opgaan, deze proletariërs langzaam maar zeker tot het socialisme te hebben gebracht; trotsch dat wij langzaam maar zeker zullen slagen, waar de Arb. Partij gefaald heeft. Doch als we het «daarop laten aankomen» zegt zij, «dan kan 't gebeuren dat de drie geroeiden van Deventer alleen komen staan» vooral door de strijd «die in de komende verkiezingsdagen zal ontbranden. Volgens m. i. zal het tegendeel gebeuren, en zal onze partij bij een goede socialistische propaganda er versterkt uit te voorschijn komen, tot schrik onzer tegenstanders. Zouden wij ons dan voor die komende verkiezingen moeten oplossen in *die* partij, waar het proletarisch sentiment voor het grootste gedeelte ontbreekt, ook in haar pers, en vooral in «Het Volk», dat in veel opzichten met burgerlijke volksbladen vrijwel gelijk staat? Zouden wij *daarvoor* de Tribune, ons socialistisch orgaan, vaarwel zeggen, om zoodoende Deventer ongedaan te maken, en ons overgeven aan de willekeur van de leiders der Arb. Partij? Dwaasheid. Ja, ze zouden het wel willen om zoodoende in 1913 de handen vrij te hebben, doch we zouden vóór en na de verkiezingen zien hoe gauw ons het zwijgen werd opgelegd. Doch gesteld eens dat het werkelijk gebeurde, zou dat dan in 't belang zijn der arbeidersklasse? De Arb. Partij is toch niet de arbeidersklasse! Het gevolg zou m. i. zijn, dat de Arb. Partij door onze oplossing nog meer ging verburgelijken en van den proletarischen strijd afdwalen, en het syndicalisme zou dan nog meer versterken, zoodat er — ik zeide het reeds — dan anderen zouden opstaan en hen toch bestrijden. Zeker, syndicalisten zijn er nu ook, doch zij zouden het met meer recht kunnen zijn, omdat er dan geen zuivere soc. dem. partij meer zijn zou, om reden wij onze propaganda aan banden hadden gelegd. Daarom moet voor alles onze «lei-

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

draad» zijn, de propaganda voor het Socialisme: en dat is de S. D. P. in ons kleine landje.

'k Zou hiermee gevoeg'lijk kunnen eindigen, was 't niet dat sommige onzer partijgenooten hun ooren spitsen naar het zoetgefluit van den slimmen vogelaar, welke in dit geval is... Troelstra. Zoowel v. Dantzig als v. d. Vlies raken verward in de strikken van den slimmen politicus, en mogelijk nog wel meerdere. Och ja, men ziet tegen de massa's werk voor onze partij in 1913 op als tegen een moeilijk te beklimmen berg, welk werk bij de Arb. Partij met hun massa's leden en een zwerm van propagandisten heel gemakkelijk zal gaan. En toch, als het meerendeel bij ons zijn plicht doet, zal het best gaan. Troelstra weet wel wat hij doet, om verdeeldheid te brengen in onze rijen. Trouwens daaraan heeft hij het nooit laten ontbreken. Op alle manieren heeft men getracht ons omver te werpen, eerst de Tribune — later met de dooddruk-tactiek — het smoren van vrij debat. Edoch alles heeft getaald. Sinds Deventer is onze partij een punt van bespreking geweest op de partijdagen der Arb. Partij, en wij bestaan nog, hechter dan ooit.

Het schijnt dat Troelstra de kracht van ons bestaan nog beter snapt, dan sommige onzer partijgenooten, vandaar dan ook m. i. de frase over de eenheid. Hij weet zeer goed, dat hij in 1913 aan ons een geduchten tegenstander heeft, ondanks de 4 jaar die hij gehad heeft om ons dood te drukken. Dat in Enschedé onzerzijds een candidaat gesteld wordt, ondanks alle leugens en verdachtmakingen van hun kant, en van den expropagandist Leeuwenburg (zaliger gedachtenis), 't is voor hun om razend te worden. Doch waarom zouden wij als zelfstandige politieke partij het recht niet hebben om dat te doen? Zouden wij het laten om *hen*, die ons pardoos uit de oude partij gegooid hebben? Dwaasheid immers. Zouden wij het proletariaat *hiermee* benadeelen? Wie het kan, bewijze het eens. Van Dantzig blijft in gebreke de socialistische acties die er van de Arb. Partij uitgingen, en waarop wij dan zoo zouden *smalen*? te noemen. 't Gaat alleen over Deventer zegt hij, al 't andere is gevolg. Doch houdt al het andere zooals zeeliedenstaking, het geval Sneevliet-Nathans, debatsmoring enz., daarmee geen verband? Is men niet van het eene uiterste in het andere vervallen, als gevolg van de reformistische tactiek? En zijn wij er, om in die tactiek de handen vrij te hebben, er niet juist uitgegooid? Dwazen die dat zouden willen ontkennen. Waarom «de tijden er sedert de Rode Dinsdag er gunstig voor zijn is mij een raadsel. Ik ben het dan ook volkomen met p. g. Botter eens, die zegt, dat de Tribuneopheffing een belachelijke eisch is, want wie geeft ons de verzekering van vrije meeningsuiting? Zeer terecht zegt Wijnkoop dan ook, dat v. d. Vlies vergeet het *verschil* in de ontwikkeling tusschen N. V. V. en Arb. Partij en dat ze vergeet het bezetten van verschillende functies door onze mannen in de vakbeweging, waardoor onze partij wel degelijk ook haar voedingsbodem kan vinden onder de georganiseerde arbeiders. Zouden wij dan onze partij gaan opheffen, nu ons laatste penningske geofferd is, gezinnen broedeloos gemaakt, en tranen gevloeid zijn, voor de Partij! Neen kameraden, dat gaat immers niet, dat mag en zal niet gebeuren, voor en aler ons die slimme politicus met vlag en wimpel, d. w. z. met Tribune en het vrije woord, zal

inhalen. Mochten er onder ons zijn, welnu, dat men dan ga, niets en niemand zal u ervan afhouden. Doch bedenk dan dat gij u verklaart tegen de kleine S. D. P., de partij die het socialisme wil. Doch gij, die dat *niet* wilt, als mannen van beginsel, gij weet dat de roepstem van den lokvogel niets anders is dan een teeken dat onze partij op dit oogenblik grondig bestaat. Dat die roepstem niet anders is dan om verwarring te stichten in onze rijen, vooral nog voor de verkiezingen.

Het is niet anders dan een politieke streek van dezen slimmen politicus, omdat hij ons als politieke tegenstander meer vreest als elke andere partij.

Laat ons dus voortgaan aan den opbouw van onze organisatie, tegenover al het gemier van onze tegenstanders.

Alle krachten gewijd en met energie gewerkt voor onze organisatie: **De Soc. Dem. Partij.**

H. SCHOUWINK.

Verdeel en Heersch!

Naar aanleiding der verschillende meeningen, omtrent het brengen der éénheid in de Sociaaldemocratische beweging in Nederland, achten we het noodig even in herinnering te brengen, wat vele oud-leden der S. D. A. P. van Deventer noopte de uitgesloten te volgen.

De oorzaak voor velen onzer was het niet toelaten van kritiek op handelingen der leiders der S. D. A. P. zoowel in het parlement als er buiten.

Een sociaaldemocratische partij moet, volgens onze opvatting, meeningverschil kunnen verdragen en ook kunnen dulden, dat dit uitgesproken wordt in het openbaar. Zij vat haar taak dan goed op, als binnen hare poorten huisvesting kunnen vinden, allen, die voorstanders zijn van en strijders zijn voor een socialistische samenleving.

Er komt een tijd waarin vele arbeiders de oogen open gaan voor het socialisme, doordat het hun gaandeweg duidelijk is geworden, dat noch van kerkelijke, noch van vrijzinnige regeeringen iets ten gunste der arbeidersklasse gedaan kan worden, zij zullen daardoor tot het socialisme moeten komen trots hun *nog-aanhankelijkheid* aan de kerk waartoe ze behooren.

Zouden de poorten eener S. D. partij niet open moeten staan voor deze mensen?

Zeker wel, zullen de S. D. A. P. ers ons toeroepen.

Zie maar naar „Enka”, wordt zij niet door ons met open armen ontvangen?

Zeker, zeggen wij, maar een Roland Holst, een Gorter, een Sneevliet drijft gij er uit!

Ziedaar, S. D. A. P. ers, uw fout!

Op het Deventer Congres gaven de stemmen der Friesche afdelingen de doorslag tot uitwerpen, tot verbod der vrije meeningsuiting, tot opheffing der „Tribune”.

Menschen, die de „Tribune” nooit zelf onder de oogen hadden gehad, die alleen afgingen op zorgvuldig uitgekozen brokstukjes eruit, hen door hun leiders voorgezet, stemden vóór het „er uit”!

De groote vraag is echter of de S. D. A. P. nu nog gedaan zou kunnen krijgen van diezelfde mensen het „er uit” uit te spreken. Wij betwijfelden het zeer.

Wij gelooven de mensen daar ook een beetje te kennen en weten, dat zij in hart en nieren voorstanders zijn van vrije meeningsuiting, maar wij weten ook, dat zij aan *personen* kunnen *hangen* en als een der leiders hen als een dondergod toeroept: „er uit”! dat ze dan gauw genegen zijn dien leider te volgen, maar — als ze goed weten waarom het gaat — niet steeds.

Sinds 1909 is er wel iets veranderd. De gemoederen zijn sinds dien wel eenigszins tot rust gekomen en de hoofden wellicht wat koeler.

Men ziet, dat, trots alle scheeve voorstellingen door leiders en pers der S. D. A. P. gegeven van het „Clubje malcontenten”, dat zich niet bukken wil onder de muilkorf-wet der S. D. A. P., dat, trots het voortdurend beuken op den *persoon Wijnkoop* zooals boerenknechten op een boerenkermis slaan op de kop van jut, dat, trots de laag-bij-de-grondsche argumenten van lange- en korte beenen (zie Leckie Down) die men tegen ons aanvoert, onze S. D. P. staat en blijft staan op het standpunt der Internationale Sociaaldemocratie en dat zij de eenige partij in Nederland is, die de meest principieele strijd naar voren brengt en den klassenstrijd voert onverzoenlijk tegen alle kapitalistische groepen en dat zij — trots de „dooddruk-taktiek” door de S. D. A. P. op haar toegepast — zich heeft kunnen handhaven.

Het doel der leiders der S. D. A. P. is thans precies als het te Deventer was n.l. de leden *ofter* richting te verdeelen en zoo die richting in de sociaaldemocratie te verzwakken, het is de toepassing van het verdeel en heersch!

In Deventer is het gelukt, past op, partijgenooten, dat het niet weer zóó gebeurt!

Zeker allen zijn we ervan overtuigd, dat de éénheid komen moet en komen zal, maar nooit ten koste van de vrije meeningsuiting. Laat men ons voor anarchisten uitschelden, wij verdragen dat en veel meer nog, omdat we weten, dat onze strijdwijze de eenig juiste is in het belang der arbeidersklasse.

Wij weten dat er eindelijk ook in Nederland zal moeten komen een Sociaaldemocratische partij, die huisvesting biedt aan alle Sociaaldemocraten, aan opportunisten en revisionisten, aan mannen en vrouwen van de Blijde

Wereldgroep, aan „Enka” met haar volgelingen, maar... ook en vooral aan Roland Holst, Gorter, Wijnkoop, enz.

Zoolang dat niet kan in de S. D. A. P., zoolang geeft ze blijk haar taak niet naar behooren op te vatten, en zoolang moeten wij, helaas! tegen haar optreden, zoolang blijft het bestaan der S. D. P. een noodzakelijkheid.

R. V.—S.

De Internationale in Bazel.

Het Internationale Kongres, dat morgen 24 November in de Munster (oude kloosterkerk) te Bazel tezamen komt, draagt een heel ander karakter dan alle vroegere internationale Kongressen. Het is in veel diepere zin internationaal dan de vroegere het waren. Het maakt voor het eerst de internationaliteit van het proletariaat van een *gezindheid* tot een *daad*.

Zeker, reeds in den aanvang van de proletarische klassenstrijd trad het Internationalisme als een gesloten, organisatorische eenheid op. Maar bij de Kommunistenbond (van wie het Kommunistisch Manifest in de Revolutie van 1848 stamt) evenzeer als bij de oude Internationale was de internationaliteit een uitdrukking van de jeugd der beweging. Beide waren propaganda-vereinigingen, rekrutenscholen, waar de voor mannen van de ontstaande arbeidersbeweging tezamen kwamen en zich verstonen over theorie en taktiek. Toen door het in 1871 afgesloten vestigingsproces van de burgerlijke nationale staten in West-Europa de politieke strijd tot de voornaamste praktijk van de arbeidersbeweging werd, moest de oude Internationale uit elkaar vallen. In ieder land moest de strijd zelfstandig binnen het raam van een bepaalde staat tegen een bepaalde bourgeoisie, onder bepaalde politieke instellingen, en zodoende vaak onder geheel verschillende vormen worden gevoerd. Het zwaartepunt van de strijd lag thans in de nationaal of beter gezegd in de naar staten gerangschikte arbeiderspartijen. Eerst toen deze partijen tamelijk sterk begonnen te worden en de eerste pogingen tot hun onderdrukking door de Regeeringen met glorie hadden afgeslagen, konden ze weer eens naar elkaar omzien. Toen trad met het Parijsche Kongres van 1889 de nieuwe Internationale op. Maar ze droeg van den beginne af een ander karakter dan de oude Internationale. De oude was één Vereeniging geweest — de Internationale Arbeiders-Associatie — in verschillende secties verdeeld; maar de nieuwe werd een Bond, een Federatie van de landelijk zelfstandige arbeiderspartijen en organisaties. Niet het een of andere voorschrift of paragraaf maakt de nieuwe Internationale tot zulk een Bond, maar de toestanden-zelf. Het zwaartepunt van de strijd ligt nog steeds in de afzonderlijke Staten. De strijd beweegt zich bijna uitsluitend op het gebied van de binnenlandsche politiek. De werkelijke tegenstander is steeds de nationale bourgeoisie en de eigen Regeering. De internationale Kongressen kunnen dus slechts het karakter van een beraadslaging, van een gedachtenwisseling van niet-bindend karakter dragen over taktische en andere kwesties. De Internationale Kongressen brengen het geestelijke verband tusschen de arbeidersbeweging van alle landen tot stand. Want de internationale eenheid is nog geen organisatorische, maar een geestelijke eenheid van het gezamenlijke proletariaat. Zoo was het van Parijs (1889) tot Kopenhagen (1910).

Maar dit is thans plotseling veranderd. Het dreigend gevaar van een Europeesche oorlog maakt opeens *de internationale politiek* tot het belangrijkste onderwerp van proletarische actie. Een nieuwe tegenstelling, die alle andere verschilpunten voor het oogenblik terugdringt, is scherp naar voren gekomen. De Regeeringen willen mischien de oorlog nog niet, maar wat ze wel willen is: de vrije beschikking over de oorlog. Zij eischen, dat de massa's op hun bevel gehoorzaam zullen opmarscheeren voor de machts-belangen van het Kapitaal en daarvoor hun bloed offeren. Daartegenover stelt het proletariaat zijn wil tot vrede. Dat beduidt niet enkel een humanitaire afschuw van geweld en bloedvergieten. Want de arbeiders weten, dat tot dusverre in de geschiedenis het geweld vaak onvermijdelijk was, en ze rekenen erop, dat ze wellicht voor hun eigen groote zaak het leven zullen moeten laten. Maar het wil zeggen dat het bloed des volks ons te kostbaar is, om het voor de smerige winstbelangen van het Kapitaal te vergieten. Maar het beteekent nog meer. De proletariërs van alle landen voelen zich als één saamhoorige gemeenschap. Daarin bestaat juist hun geestelijke eenheid, dat ze ondanks alle taalverschil door hun gezindheid, hun denken en voelen sterker worden saamgesmeed dan het door een uiterlijke band mogelijk ware. De Deutsche arbeider beschouwt de Fransche arbeider als zijn vriend, maar de Deutsche bourgeois als zijn vijand, en als zijn vijand niet om een gril, maar onvermijdelijk. En: **ER KAN GEEN GROTER MONSTERACHTIGHEID ZIJN, DAN DAT DE ARBEIDER OP BEVEL VAN ZIJN VIJAND ZIJN BROEDER ZOU MOETEN DOODEN.**

De arbeider wil de internationale proletarische klasse-gemeenschap niet door de onderlinge verschillen van Kapitalisten en Regeeringen laten verscheuren. Daarom wil hij de vrede. En daarom komen thans, nu men een dergelijke monsterachtigheid van het proletariaat gaat verlangen, de gedelegeerden van de arbeiderspartijen uit alle landen tezamen, om voor de gansche wereld hun internationale eenheid te demonstreeren, zich vaster aaneen te sluiten en een gemeenschappelijk verweer te organiseren tegen de oorlogswil der heerschende klasse. Zoo wordt de internationaliteit van de arbeiders van een gevoel tot een betooging, en tot **een politieke daad** van het grootste belang.

Internationale gezindheid kwam ook reeds bij de opkomende revolutionaire bourgeoisie voor. Maar de economische tegenstelling der konkurrentie organiseert de bourgeoisie tot onderling vijandige staten en stort ze in bloedige oorlogen met elkander. Zodoende gaat het burgerlijke Internationalisme weldra als een bloedarme fantasie te gronde. Met het opkomen van de wereldpolitiek wortelt de nationale gezindheid van de bourgeoisie steeds dieper. Het Imperialisme (de uitbreidingszin van het kapitalisme tot groote rijken) leidt tot vergoding van de Staat, tot een brutale geweld-politiek, waarvoor niets hoogers en heiligers bestaat dan de macht van het eigenland. In de heele bourgeoisie kweekt het imperialisme een overspannen nationalisme, waarbij elke gedachte zelfs aan de eenheid van de menscheit als een krankzinnig verraad aan het vaderland verschijnt.

Daartegenover kon het internationalisme zich bij het proletariaat onbelemmerd en zuiver ontwikkelen. Niet alleen omdat het doel, het Socialisme, de economische eenheid van de wereld zal verwezenlijken, maar ook omdat geen economische tegenstellingen die eenheid verstoren. Nationale tegenstellingen vinden geen voedingsbodem in de materieele levensvoorwaarden van de arbeiders, en zoodanige tegenstellingen verdwijnen dus bij het proletariaat naarmate de overleveringen uit vroegere burgerlijke tijd verdwijnen, naarmate zich dus zijn klassebewustzijn gevormd en dieper wordt. Zoo ontwikkelt zich steeds sterker het bewustzijn dat de arbeiders van alle landen één eensgezind leger zijn en voor hetzelfde doel een gemeenschappelijke strijd voeren.

De beide tegenover elkaar staande principieele zienswijzen, het nationalisme van de bourgeoisie en het internationalisme van de arbeiders, ontwikkelt zich in de moderne samenleving naast elkaar, elk in zijn milieu, zonder dat ze onderling veel invloed op elkaar hadden of elkaar stoorden; hun onderlinge strijd was slechts een strijd op geestelijk gebied. Maar met het opkomende oorlogsgevaar wordt het ineens anders. Thans zal blijken, welke van de twee het sterkst is. Daarin ligt de betekenis van het Bazeler Kongres. Het is de eerste, werkelijke *krijgsraad van de Internationale*.

Natuurlijk niet in de letterlijke militaire zin van het woord. Het Kongres is geen Krijgsraad, die in bijzonderheden het plan voor de veldtocht kan besluiten. Ten eerste niet, omdat men niet met een kant-en-klare maar met een sluimerende, groeiende macht heeft te rekenen. Als men de grens van de macht en van het optreden van het proletariaat wilde bepalen naar wat men op het oogenblik als zijn macht kent, dan zou men wellicht zien dat de massa's deze grens overschrijdt; maar men zou zodoende in elk geval de macht en het optreden van het proletariaat verlammen. De praktijk van de groeiende aktie zelf kan eerst het doel van de verdere aktie bepalen. En ten tweede is het Kongres geen gewone Krijgsraad, omdat nog steeds geldt, dat het zwaartepunt van de strijd in de afzonderlijke landen ligt: Wat internationaal wordt beraden, moet nationaal worden uitgevoerd. Maar de aktie kan niet in elk land precies volgens hetzelfde model geschieden. Bij een klein beroepsleger of bij een vooral niet-proletarisch leger kunnen andere methoden meer praktisch zijn dan in een proletarisch land met algemeene dienstplicht. En bovenal bepaalt de innerlijke kracht van de arbeidersbeweging in een land, welke akties doorvoerbaar en noodzakelijk zijn.

Maar daardoor wordt de betekenis van het Kongres niet verkleind. De organisatie van den strijd tegen de oorlog kan niet in minutieuze voorschriften bestaan, maar behalve in de demonstratieve betekenis van onze vredeswil, slechts in een diepgaande leerzame discussie over de verschillende strijdmiddelen, die het proletariaat ten dienste staan, van de massale verspreiding van manifesten en interpellaties in het Parlement af tot het moeilijke middel van de massastakingen toe, en wel over de voorwaarden daartoe en over haar gevolgen en gevaren. Zodoende wordt voor de massa's die voor een nieuwe zware taak staan, de weg klaarder en lichter. Als het Kongres zijn taak zoo volvoert, de strijd voor de wereldvrede organiseert en daartoe de massa's met nieuwe kracht en klaarheid vervult, dan beteekent het tevens een nieuwe geweldige schrede op de weg naar de verwezenlijking van de internationaliteit van alle proletariërs en alle mensen.

A. P.

Het Koncentratie-Program.

I. Wat er niet in staat.

Zaterdag j.l. vergaderden de Bond van Vrije Liberalen, de Liberale Unie, en de Vrijz. Dem. Bond om het Koncentratie-program te aanvaarden. Het Koncentratie-program dat is het program, waarop de vrijzinnigen, na een twintig jaar uit elkaar te hebben gelegen, elkander thans weer vinden. De samenwerking van de 3 vrijzinnige partijen zal berusten op de volgende grondslagen:

Algemeen kiesrecht voor mannen moet worden ingevoerd, zonder dat aan die hervorming als voorwaarde wordt verbonden het nemen van maatregelen tot verzwakking van den volksinvloed, dien men door het algemeen kiesrecht tot volle ontwikkeling wil brengen. — De gelegenheid moet worden geopend, aan de vrouw het kiesrecht te verleenen, zonder dat daarbij eischen van maatschappelijken welstand mogen worden gesteld. De beletselen tegen verkiezbaarheid der vrouw moeten worden weggenomen. — Evenredige vertegenwoordiging moet worden ingevoerd. — De verhouding tusschen Kroon en Volk, zooals die in onze Grondwet is geregeld, moet worden bestendigd. — Onverzwakt moet — ook als waarborg voor de deugdelijkheid van het geheele volksonderwijs — de openbare school worden gehandhaafd, waar ieders gods-

dienstige gevoelens worden geërbiedigd. Herziening van het schoolwezen en verbetering van de opleiding en de positie der onderwijzers. ten einde het volksonderwijs op hooger peil te brengen, is dringende eisch. — Verandering in onze vrijhandelspolitiek moet worden afgevoerd. — In de behoeften ontstaan door ouderdom moet voorzien worden door uitkeeringen uit de staatskas, onverschillig of de behoeftigen al dan niet tot de loonarbeiders behoren. Verzekering van uitkeeringen boven het minimum, dat aan behoeftigen wordt versterkt, dient van staatswege bevorderd en geldelijk gesteund te worden. — Noodzakelijk is eene algemeene voorziening op het gebied van de geneeskundige en geldelijke hulp bij ziekte en *invaliditeit* van on- en minvermogens. Hier-voor zal eene wettelijke regeling van de ziekenfondsen en ziekenkassen en van den daarbij van staatswege te verleenen steun het uitgangspunt moeten zijn. Tot het verkrijgen van de voor sociale hervormingen benodigde middelen zal, voorzover die niet gevonden worden uit bijdragen van belanghebbenden en uit bestaande inkomsten van den Staat, niet mogen worden teruggedeeind voor verhooging van directe heffingen.

Allereerst valt op, en dat is wel zéér kenmerkend, wat er *niet* in dit vrijzinnige samenwerkings- oftewel concentratie-program staat. Er staat nl. niets in over de maatregelen, die de arbeiders voor hun organisatievrijheid noodig hebben, en evenmin iets over het militarisme. Wat wil dit zeggen? Het wil zeggen dat de heeren vrijzinnigen en demokraten zoo stil als muises — om de arbeiders niet te wakken — maar met pak en zak op deze punten naar de konservatieve kant zijn over gelopen.

Wat de organisatie- en aktievrijheid der arbeiders betreft, men weet dat daaraan vooral sinds 1903, — de Kuyper-wetten die mede door de hulp van *alle* vrijzinnigen en burgerlijke demokraten zijn aangenomen — in Nederland heel wat ontbreekt. Men weet verder, dat alle arbeiders in publieke dienst, het Spoorweg-personeel daaronder begrepen, in hun organisatie en aktie hoe langer hoe meer belemmerd worden, en dat de vrijzinnig-demokraten bijv. ten opzichte van de stakingen dier arbeiders en ten opzichte van de onderwijzers zeker niet de minst reaktionairen zijn. Het spreekt vanzelf, dat de heeren nu ze een „vrijzinnige” samenwerking aangaan met de vrije liberalen (wil zeggen: konservatieven), niet de behoefte hebben om daarover te spreken. Ze zijn het in beginsel hieromtrent eens: *Zoo min mogelijk* organisatie- en aktievrijheid voor de arbeidersklasse.

Maar dan: het militarisme. Kon men nog van het vóórgegaande punt meenen, dat de heeren het stilzwijgen zoozeer bewaren omdat het eigenlijk niet hun maar de arbeidersklasse raakt, en zij bij zichzelf kunnen denken: zóó onstuimig treedt het in de Ned. Arb. Partij politiek geschoolde proletariaat nu eenmaal niet tegen hen op, dat ze op dit punt direkt rekenschap moeten afleggen, — met het militarisme staat het anders. Dat is hun eigen zaak niet alleen, maar de heeren vrijzinnigen — Liberale Unie en vrijz. demokraten — maakten eenige jaren geleden zelfs met het punt: militaire bezuinigingen nogal rumoer in de politieke hut. Zooveel rumoer zelfs — om het geheugen der arbeiders nog eens op te frisschen — dat in de beruchte nacht van Staal zelfs de parlementaire fraktie der Arb. Partij een oogenblik aarzelde, of ze wel tegen de «liberale» begroting van oorlog zoude stemmen. Men weet intusschen dat alles op zijn pootjes terecht is gekomen... voor de bourgeoisie. De Arb. Partij stemde ten slotte toch tegen, omdat ze wist dat de liberale Minister niet zou vallen. De vrijzinnigen vielen later toch op een militair punt, en... de heeren hebben thans geleerd, dat het beter is te zwijgen dan te praten over militaire bezuinigingen, omdat de bourgeoisie er nu eenmaal niets van wil weten, en als de liberalen ooit weer aan de Regeering komen, ze met liberalen en demokraten als Thomson en Marchant even hard vóór land- en kustverdediging, vóór fort en dreadnoughts zullen zijn als de kerkelijken het maar ooit zijn geweest.

Wij zeiden: het nalaten van het noemen dezer twee punten is karakteristiek. En dat is zoo, in zoverre het aantoonde, hoe de storm van het imperialisme de laatste resten van vrijheidszin en anti-militarisme zelfs bij de klein-burgerlijken onder de vrijzinnigen heeft weggevaagd. Voor ons is dat natuurlijk niets verrassends. Het moest zoo zijn. De tegenstellingen tusschen het zich organiserende en vredewillende proletariaat enerzijds en de op buit en op afval van de buit beluste, groote en kleine bourgeoisie nemen ook in Nederland langzamerhand zóó toe, dat de vrijzinnigen voor hun eigen kiezers heelemaal niet meer voor den dag kunnen komen met vrijzinnige maatregelen en militaire bezuinigingen. In dit opzicht zijn ze één pot nat met de kerkelijken. De heeren Borgesius en Drucker beweren immers altijd dat zij in 1903 bij de Spoorwegstaking en in 1911 bij de Transportstaking minstens even goed de kapitalistische orde zouden hebben gehandhaafd als Kuyper of Talma. En gaan de vrijzinnigen er niet steeds prat op, het vaderland, wil zeggen de uitbuitings-gelegenheid voor de bourgeoisie, minstens even goed te willen verdedigen als de kerkelijken?

In wat *niet* in het concentratie-program staat, en dat is bijna het meest karakteristieke, is de liberale concentratie, die aan de Regeering wil komen, derhalve even onbetroubaar, als de kerkelijke koalitie, die aan de Regeering is.

Toch schrijft Mr. G. W. Sannes in *Het Weekblad* van 1 November jl. — notabene het is niet Mr. Troelstra, maar de S. D. A. P.-Marxist Mr. Sannes die het schrijft:

Het program der concentratie is één toegeven aan de eischen der klassebewuste arbeiders; het wijst den weg aan die gegaan moet worden om de Sociaaldemokratie te versterken!!

Gaan we dan eens na, hoe het staat met wat in het program wel geschreven werd.

II. Het Kiesrecht.

De vrijzinnigen — huichelachtiger op dit punt dan de kerkelijken — hebben zich aangewend van Algemeen Kiesrecht en Staatspensioen te spreken, en wat het ergste is, de Arb. Partij zegt het ze na. Dat wil zeggen de Arb. Partij beweert, dat op deze punten de vrijzinnigen beter zijn dan de Kerkelijken. Niets nu is minder waar. De vrijzinnige concentratie — wil ze zich zelf een kansje geven om de Regeering te veroveren — moet dit bedrog wel plegen, om de arbeiders te misleiden, maar let men op hun verklaringen in het licht van hun klassestandpunt en hun historie, dan kan geen arbeider geloovent dat men van een vrijzinnige Regeering — zonder de werkelijk aandringende macht van een strijdend proletariaat — op dit oogenblik iets meer zou hebben te verwachten dan van een Kerkelijke Regeering in hetzelfde geval.

Algemeen Kiesrecht met gelegenheid voor vrouwenkiesrecht en evenredige vertegenwoordiging, ziedaar het Concentratie-program. Maar de Vrije Liberalen d. w. z. de Konservatieven constateerden uitdrukkelijk op hun Bondsvergadering dat inzake Vrouwen-Kiesrecht het concentratie-program hetzelfde is als *hun* program; en de Twentsche Stork — toch zeker geen demokraat! — constateerde met genoegen dat het A. K. van het concentratie-program niets anders wordt dan wat men in vele distrikten van ons land al heeft! Bedoeld werd waarschijnlijk Enschede, waar *betrakkelijk* veel arbeiders reeds kiezer zijn, maar waar van de proletariërs toch nog zooveel het Kiesrecht missen, die juist de verkiezingen in revolutionaire zin zouden kunnen beïnvloeden. Deze Stork heeft er dan ook niets tegen aan «een vrouw, die een zelfstandige positie in de maatschappij bekleedt», d. w. z. aan een bourgeoisie, het Kiesrecht te geven. En meneer Tydeman, de leider der Konservatieven, karakteriseerde tegenover de voor «het volk» zoo bange aarts-konservatieve jonkheer Van Karnebeek terecht wat de vrijzinnige concentratie thans als A. K. wil geven met het reeds voor jaren door het Handelsblad, het Amsterdamsche financiersblad, gestempelde woord: «Volksin-vloed maar geen volksoverheersching», wat niet anders wil zeggen, dan dat de massa van het volk wel mag zeggen wat het wil, opdat de heeren het zullen weten en er zich naar kunnen richten, maar niets kan uitvoeren van wat het wil. Maar scherper dan Mr. Plemp van Duiveland, de Redakteur van het groot-industriële blad *De Nieuwe Courant* typeerde toch niemand welk A. K. er door de Concentratie beloofd wordt. Hij zeide:

Gaan man en vrouw gezamenlijk ter stembus, dan komt men juist aan het meervoudig Kiesrecht van gezinshoofden, wat de heer Van Karnebeek wil.

Zoo is het. De «gelegenheid voor Vrouwenkiesrecht», die de vrijzinnige Concentratie wil, is niet anders dan een verkapt meervoudig Kiesrecht voor de bourgeoisie. Dat wil zeggen: Niet de vrouw in het algemeen, niet de arbeidster in het algemeen, maar de «zelfstandige» vrouw, de bourgeoisie krijgt een stem. Het «gezin» van de bourgeois krijgt twee, dat van de arbeider in het algemeen slechts 1 stem. De macht van de bourgeoisie wordt door dit liberale Kiesrecht vergroot, die van de arbeidersklasse wordt er betrekkelijkerwijze door verzwakt. Het is goed, dat wij dit zoo vroeg weten.

Misschien is er iemand, die zegt: Maar gij let enkel op de konservatieven. Wij komen nog even tot de z.g.n. demokraten. Maar bij voorbaat willen wij verklaren, dat wij de plicht hebben op de konservatieven mèer te letten dan op de anderen. Wie beheerschte de liberalen zelfs toen er geen concentratie was, in 1905? De konservatieven. Thans, nu de konservatieve vrij-liberalen in alle vorm een samenwerking hebben aanvaard met de z.g.n. «demokratische» vrijzinnigen, Liberale Unie en Vrijz. Dem. Bond, nu zijn deze konservatieven heelemaal «de sterkste politieke kracht in het Nederlandsch liberalisme», en niet de ouwe juffrouw Liberale Unie, die door het laffe revisionisme in «Het Volk» van 18 Nov. j.l. aldus betiteld wordt Als men trouwens eens zien wil, hoe het revisionisme achteruit gaat, dan moet men naast wat een G. W. Sannes, een Vliegen of een Troelstra over deze concentratie thans te zeggen hebben, eens lezen wat P. L. Tak, die toch waarlijk nog geen Marxist was, in Januari 1905 over de samenwerking — toen nog enkel van Unie-Liberalen en Vrijz. Demokraten — schreef:

Concentratie met Borgesius als leider... het eind der affaire is, dat de Unie met gemak de heele vrijz. demokratie opslokt.

Thans zijn we 8 jaren verder. En thans zijn de «demokratische vrijzinnigen» van Unie en Bond allen tezamen met huid en haar opgeslokt door de waschechte konservatieven.

Maar Schaper in de Tweede Kamer, de 1ste Nov. 1912, dus na de publikatie van het concentratie-program, is nog altijd

„overtuigd dat de vrijzinnigen nog zullen toonen een kop grooter te zijn dan de gemiddelde politieke koppen van rechts” (*Handelingen* blz. 381).

En Troelstra's heele politiek gedoe loopt uit op een geheele of gedeeltelijke steun bij de herstemmingen aan een concentratie, die let wel *in zijn geheel* onder leiding van de konservatieven staat, terwijl dit dan ook juist de beteekenis is van deze gansche concentratie: Tydeman en Borgesius hebben eindelijk weer eens in het heele vrijzinnige kamp de leuze weten te doen triomfeeren: Rechts richt ul

Zien we dus nog een oogenblik wat L. U. en V. D. B. te zeggen hadden.

Borgesius deelde mede, dat «een voorstander van alg. kiesrecht voor vrouwen concentratie-kandidaat *kan* wezen». Hoe goedig! De tegenstanders zullen toch wel zorgen dat het er niet komt.

Verder kan men zelfs voorstander van het amendementsrecht voor de 1e Kamer zijn, en concentratie-kandidaat! Mr. Tydeman zeide dan ook uitdrukkelijk, dat deze voorstanders voor zich de vrijheid hebben opgeëischt, om voor hun denkbeeld en wenschen ten deze op te komen.

Borgesius acht «de grootste vijanden... degenen die zich blind turen op één enkel punt van het program.» Dat zijn dus niet alleen de voorstanders van staatspensioen en niets minder dan dat, maar vooral — en aan hen heeft Borgesius van ouds het land — de voorstanders van A. K., die dit ééne punt onveranderlijk vooraan willen stellen in de politiek. Het is duidelijk dat de Arb. Partij (die zich reeds 3 maal van een werkelijk staatspensioen los maakte, eerst in de Kamer in 1909 en op het Kongres van Leeuwarden 1910, toen ze vrijstelling van premiebetaling voor de laagste loonen in plaats van algemeen staatspensioen eischte, daarna door de motie-Troelstra van 1911, en thans door haar scheiding van «voorloopige» en «definitieve» regeling), t. o. van Staatspensioen hier niet bedoeld wordt, evenmin als ten opzichte van het kiesrecht, nu de Arb. Partij er in wil toestemmen dat ten genoegen van een liberale Regeering, een voorloopige regeling van z.g.n. Staatspensioen vóór gaat bij de kiesrecht-regeling. De blinden, dat zijn de sociaaldemokraten, die maar niet het verlokkelijke van de concentratie willen zien, dat is de S. D. P. Wij hopen op dit punt nog lang blind te blijven, en de kiesrechtstrijd op het politiek program onveranderlijk vooraan en zelfs als uitsluitende eisch te stellen. Daarna en daardoor alleen zal het werkelijke Staatspensioen door het proletariaat veroverd kunnen worden.

De man, die op de verg. van de V. D. Bond schreeuwde:

Het schijnt dat de vergadering bevangen is door een concentratie-delirium! Ik constateer dat hier de Democratie wordt vermoord!

was misschien een gek, maar — in overeenstemming met een oud volkswoord — zei hij toch de waarheid.

En weten onze lezers, wat de heelemaal niet gekke, groot-industriële, streng-konservatieve «Nieuwe Courant» meent: De Evenredige vertegenwoordiging en het Vrouwen-Kiesrecht in het concentratie-program zijn tegenover het algemeene mannenkiesrecht te beschouwen «als korrektieven niet zonder waarde». Dat wil zeggen, dat de E. V. en het V. K., *zoodaals de concentratie die wil*, de macht van het proletariaat zullen verzwakken.

Wij zijn, om dit artikel te besluiten, voorstanders van Evenredige Vertegenwoordiging, maar het zal — en dat zeggen wij den heer Tydeman na — van belang zijn, welke systeem van E. V. bedoeld wordt. En de Sociaaldemokratie zal zich alleen kunnen verklaren voor een stelsel dat de wil van de proletariërs beter tot zijn recht doet komen.

Wp.

Een mop.

In deze ernstige tijden, waarin het oorlogsgevaar en de oorlog zelf niet meer van de lucht is, nu de Hollandsche burger zich iederen morgen en avond, net als zijn voorvaderen al in de 18e eeuw, rustigjes en wel griezelijk kan maken over de ellende, de slachtingen, de beestachtigheden, de Helle-tooneelen daar in het Oosten, zorgen onze waardige liberalen voor een mop. Ja, waarachtig. Het Volk heeft het Maandag zoo netjes afgebeeld. Daar op de eerste pagina, boven de vouw, treft ons oog een woord: *Geconcentreerd* en een beeld: een goeje ouwerwetsche Hollandsche baker, die een zuigeling in den arm draagt.

Aardig, niet waar? Het idee is bijna even grappig als de zaak zelf. Een Hollandsche baker, die het pasgeboren kindje der Concentratie den volke vertoont en daarbij op de gezondheid van het wurm een kommetje slemp drinkt.

En de mop is des te aardiger, daar ze niet bedoeld is, maar een toeval. Want het beeld is een doodgewone advertentie voor cacao en het woord staat boven een hoogst ernstig politiek artikel over de gewichtige zaak, dat de liberale burgerij, onder leiding van de drie groote Vroedmeesters, Tydeman, Borgesius en Snijders, bevallen is van het langverwachte kindje: de liberale Concentratie, waar de Hollandsche burger al zoo lang met smart naar heeft uitgezien.

Het Volk spotten met de concentratie? Kom, dat had in ernst niemand verwacht. Des te aardiger is het daarom, dat het 't onbedoeld dit toch heeft gedaan.

* * *

Een mop is dit heele gevalletje. Of is het nog noodig om aan te gaan toonen, dat er in de vertooning verleden week in drie steden gehouden, waar Oud-Liberalen, Unie, alias mestvaalt, en Vrijzinnig-demokraten het concentratie-program hebben aanvaard, niets ernstigs te bekennen valt?

Ja toch: een ernstig ding is er in. De heeren hebben de antithese, die in 1905 immers al dood was — niet waar Troelstra? — nog weer een beetje versterkt. Bedoeld of niet bedoeld? Och, wat doet er dat toe? Het resultaat is hetzelfde.

De zinnelooze zinledigheid en leegheid van deze concentratie, wat betreft eenig positief ding, wat dan ook, zit er zoo dik op, dat de rechter-politici wel groote ezels moesten zijn, als ze hun scharen van burgers, boeren en

arbeiders, niet duidelijk konden maken, dat dit alles op slechts één ding gericht is: de herovering van de Regeermacht voor een liberaal Kabinet en liberale baantjesjagers, en dat, mocht de concentratie met behulp van de **Arbeiderspartij** zegevierden, dezelfde rampzalige machteloosheid als in 1905—1907 het beroemde kabinet-de Meester vertoonde, er 't gevolg van zou zijn.

De clericalen hebben dus, door deze concentratie, gemakkelijker spel dan ooit verkregen. Wij willen heelemaal niet zeggen, dat hun kansen er beter door zijn geworden, want met dit kiesrecht, en in ons landje, is bij een stembus alles mogelijk.

Maar de Antithese, de ideologische macht, die en liberalen en clericalen in staat stelt hun veelsoortige benden van allerlei klassen en belangen samen te doen opmarcheeren en de Nederlandsche arbeiders te verdeelen, die Antithese is er door versterkt. Door de schuld van de liberalen dus.

Het orgaan van de Arbeiderspartij erkent, evenals Troelstra in Leiden deed, de noodzakelijkheid van deze concentratie. Het zegt woordelijk: *het moest: het kan niet anders.* Het moest, het kon dus niet anders dan dat de zoogenaamd democratische elementen, die er nog links zitten, zich verbonden met het meest-conservatieve deel der bezittende klasse ten onzent, met de Storken, de Van Houten's, de vijanden van alles, wat naar democratie zweemt, de Scharfmacher naar Hollandsch model, kortom de bloem van het behoud. Wie dat zegt, die erkent daarmee tevens, dat er geen burgerlijke democratie meer bestaat in ons landje, dat m. a. w. heel het fundament van de reformistische politiek, sinds 1905 gevoerd, is weggefallen. Maar zoo bedoelt het Volk het niet: het zegt 't in prijzenden zin: het draait de arbeiders precies de keerzijde van de werkelijkheid voor oogen. En het moet, het kan niet anders meer, dan die heele tros van aan het behoud verkochte «democraten», die heele concentratie van Tydeman tot Snijders te steunen. Daar helpt geen geschetter op vergaderingen, geen demagogie van wat voor propagandisten op arbeidersvergaderingen aan: — integendeel die demagogie is er een noodzakelijk ingrediënt van — de politiek van het Volk en van de Arbeiderspartij moet ten goede komen aan het groot worden van het nu pas geboren kindje: de Liberale Concentratie.

Waarlijk: sinds Juliana's geboorte heeft de Nederlandsche burgerij geen heugelijker geboortefeest kunnen vieren. En 't mooiste van 't geval is immers, dat nu de Arbeiderspartij haar welgemeende wenschen bij die van de familie voegt. Is dat geen mop? Zeker, indien het Socialisme, indien onze niets beduidende Partij, ons groepje «sectariërs» en «dissidenten» er niet was, om de arbeiders te toonen, welk spel er met hen gespeeld wordt. v. R.

Uit de Partij.

Onderstaande resolutie werd door het P. B. aan het Bazeler Kongres voorgesteld:

Het buitengewoon Internationaal Sociaaldemocratisch en Vakverenigings-Kongres te Bazel,

overwegende dat alle Europeesche landen elk oogenblik kunnen worden meegesleurd in de stormen van imperialisme en oorlog, die de wereld bedreigen;

overwegende dat de Sociaaldemocratie juist thans de nog politiek onbewuste massa's met alle beproefde en doelmatige propagandamiddelen kan aanvuren en brengen tot de klassenstrijd tegen het imperialisme en tegen het kapitalisme in het algemeen;

overwegende dat in alle landen het proletariaat de plicht heeft, door massaal optreden zooveel mogelijk druk uit te oefenen op de Regeeringen en de heerschende klassen om de oorlog tegen te gaan;

besluit:

1°. met alle beproefde middelen een voortdurende propaganda en agitatie tegen het oorlogsgevaar te onderhouden;

2°. bij verscherping van de momenteele situatie volgens een wijze van uitvoering door het Kongres te bepalen — in alle landen van Europa, en in alle plaatsen, waar zulks mogelijk is, op dezelfde tijd demonstratieve proteststakingen te houden.

Tot afgevaardigden werden aangewezen Gorter, Van Ravesteyn en Wijnkoop.

Ingezonden.

Lit het antwoord van Botter en Wijnkoop nemen we één zin, die de kern raakt van de zaak, waarom 't gaat. Het is deze uitspraak van Wp: „er kan maar één eenheid zijn, en wel op grond van de volledige vrijheid van socialistische kritiek”. Wij zijn het hiermee eens. Ons voorstel bedoelde alleen een beginselbesluit van geneigtheid om de Tribune op te heffen, kenbaar te maken verdere voorwaarden of wenschelijkheden lieten we voorloopig buiten 't debat. Maar nu willen we Wp. nog een vraag stellen en dat is deze: is het u met deze vrijheid van kritiek te doen om het wezen der zaak; m. a. w. als de toestand zoo wordt dat gij en Ceton en v. Ravesteyn in „het Weekblad” uw gerechtvaardigde kritiek op de daden der S. D. A. P. zult kunnen doen hooren, als alle partijgenooten, die nu in de Tribune schrijven, dat kunnen doen in het Weekblad, als 't mogelijk zou worden dat de redactie van het Weekblad zou worden uitgebreid met een van hen, (wij veronderstellen maar) hebt gij dan geen volledige vrijheid van kritiek? Of er dan aan de kóp van 't blad staat „Weekblad” of „Tribune”, blijft dat niet 't zelfde? Misschien zullen Wp. en degenen die 't hierin met hem eens zijn hierop antwoorden: maar wij gelooven niet dat we in de S. D. A. P. volledige vrijheid van kritiek kunnen krijgen, het oude liedje zal zich herhalen. Ja, tot degenen die zoo spreken zeggen we: praat dan maar liever heelemaal niet meer over eenheid, want absolute zekerheid omtrent de gang van zaken in de toekomst kunt gij nooit krijgen, zoo min als gij met de Tribune terugkeert in de S. D. A. P., als wanneer we ons allen scharen om het Weekblad. O. i. blijven de kansen voor een tweede Deventer (de hemel beware ons er voor) precies gelijk. Het hangt van de meerderheid in de S. D. A. P. af of ze de kritiek verdragen kan, zoowel van een blad dat Weekblad heet als van een Tribune. We kunnen aan dit reit nu eenmaal niets

veranderen. Maar in het eerste geval zullen we dit toch gewonnen hebben dat het Marxisme weer één zal zijn. Een aanval op het Weekblad, dan, zal ook Wibaut, een v. d. Goes, een v. d. Waerden en Sannes aan onze zijde doen staan. En zeg toch niet dat we deze elementen missen kunnen in onzen strijd. Zie toch meer naar het kamp van den vijand, het machtige kamp van de bourgeoisie, en vraag dan of we ook maar één drager van het socialisme kunnen missen uit onze rijen. Hebben zij in de vier jaar van strijd, die achter ons liggen, niet getoond dat ze één met ons waren in alle groote strijdfragen, die zich voordeden, zoowel op politiek als op economisch terrein? Het is een leugen, te zeggen dat het Weekblad geen kritiek heeft geleverd, daar waar deze noodig was. In belangrijke kwestie deed het dat wél, en goed. We herinneren ons uit het hoofd artikelen van Sannes over het steunen der liberalen bij herstemming, de uitstekende artikelen van v. d. Goes over de zeeliedenstaking, die van Wibaut en v. d. Waerden over de zaak — Sneevliet. Is dit onze partijgenooten niet genoeg, een reden te meer, om de rij van schrijvers in het Weekblad wat aan te vullen door er zelf aan mee te werken. Dan krijgt Botter meteen een dubbel aantal lezers voor wat dan ook „zijn” blad zal zijn, die van Weekblad en Tribune, voor beiden maar weinigen, volgens hem, zullen, te zamen genomen, het getal lezers van 't blad niet onbelangrijk vergrooten. Ten slotte kunnen we toch met reden verwachten dat we van beide kanten in de vier jaren van twist wat wijzer zijn geworden, dat de S. D. A. P. wat grooter is geworden in verdraagzaamheid, en dat aan onze kant het verantwoordelijkheidsgevoel in het uitoefenen van kritiek in eigen rijen zal zijn gegroeid. Wij herhalen: die denken dat dit niet zoo is, die moeten de eenheid niet willen, maar die moeten het ook uitspreken, dan wordt de kwestie zuiverder gesteld. Dit zullen zij zijn, die zich in de S. D. P. in hun element voelen, zij, die, trots het ontzachtelijk nadeel, dat tweedracht in de rijen van 't proletariaat met zich sleept, noodig vinden voor de arb. beweging in ons land, dat de S. D. P. blijft bestaan, die hun krachten met vreugde willen geven om haar tot bloei te brengen. Het is een standpunt, natuurlijk.

Wij meenden, dit nog even te moeten antwoorden aan Wp. en Botter. Verder kunnen we de zaak laten rusten tot het I. S. B. uitvoering geeft aan zijn poging om de eenheid te herstellen. Er zal dan nog gelegenheid genoeg zijn om op de zaak terug te komen. A'dam, 10 Nov. '12. H. V. D. VLIES.

Aan p. g. Van Dantzig.

Te beweren: „dat marxisten en reformisten hier te lande, door den aard van hun gedachtenverscheidenheid, niet behoorlijk zouden kunnen werken in één organisatie”, is in de verste verte nimmer bij mij opgekomen. Ik stel enkel de voorwaarde, die ook gij noemt: dat de verschillen niet verdoezeld en de kritiek niet gesmoord worden. Ons enig verschil is, dat gij ons blad (en ons beginsel) de nek wilt laten omdraaien voor een mooie motie, en ik alle moties kado geef voor de daadwerkelijke eerbiediging onzer rechten. Gr.

G. MANNOURY.

Vlissingen, 12-11-'12.

Drie woorden.

Aan Van der Goes.

Wij eisen niet, wij handhaven: ons recht van spreken.

Aan Van der Waerden.

Úw ketens wegen mij het zwaarst.

Aan beiden.

«Kritiek onder kontrôle is een onding»

Vlissingen, 20-11-'12.

G. MANNOURY.

Van de Afdeelingen.

Amsterdam. Vrijdagavond voor een week had Gorter wederom een welgeslaagde cursusverg. in distrikt II. — Het Bestuur zond besloot afgevaardigden naar de Internationale Meeting van jl. Zondag. Vrijdagavond debatteerde Wijnkoop met Kleerekooper in distrikt VIII.

Den Haag. Dinsdag voltooide Wijnkoop in een tweede cursusvergadering zijn bespreking over: „De grondslagen der Soc. Dem.” De matig bezochte vergadering volgde aandachtig de heldere uiteenzetting van den spreker.

Er was eenig debat van een Christelijken arbeider.

Voor de Haagsche commissie voor Arb. ontv. sprak Vliegen in een drietal avonden over de Geschiedenis der Socialistische Beweging in Nederland. Den derde avond behandelde Vliegen vele punten w. o.: de agrarische kwestie, de schoolkwestie, de koloniale politiek, de S. D. P. enz.

Onzerzijds werd gedebatteerd door De Visser, die de gelegenheid had onder instemming van een groot deel der vergadering onze zienswijze omtrent drie punten uit een te zetten. Ook waren er twee S. D. A. P.ers, die eveneens debatteerden; één dezer S. D. A. P.ers heeft zich intusschen bij onze partij aangesloten.

De openbare verg. van 19 Nov., waar Van Ravesteyn sprak over den Balkanoorlog was door een 100 personen bezocht. Vol belangstelling volgde het publiek, waaronder velen, die blijkbaar voor het eerst onze vergaderingen bezochten, het heldere betoog van den spreker. Aan het eind werden eenige vragen gesteld.

Het adres van den nieuwen brochurenhandelaar is: Joh. P. Egner, De Heemstr. 176.

Hilversum. In de jonste afdelingsvergadering werd, bij meerderheid van stemmen, de volgende motie-Sneevliet aangenomen:

„De Afd. Hilversum der S. D. P. dringt bij het P. B. aan op het bijeenroepen van een buitengewoon congres ter bespreking van door de Partij te zetten stappen, welke tot herstel der eenheid in de politieke arbeidersbeweging kunnen bijdragen, en wekt andere Afd. op hiermede hare instemming te betuigen.”

Andere Afdeelingen worden door de afd. verzocht deze motie als tot haar gericht te beschouwen en op de huish. verg. in bespreking te brengen.

Leiden. Bijeenkomst (open voor alle partijgenooten) van de ontwikkelingsclub op Maandag 25 Nov. in de Blauwe Vaan. Onderwerp: Gemeentebegroting.

Rotterdam. Zondag 17 Nov. hield het P. A. S. hier ter stede in samenwerking met vrije groepen een protestvergadering tegen den oorlog. Kijnders sprak en onthield zich van aanvallen op de sociaaldemocratie. Aan het slot werd een motie voorgesteld, waarin tot de algemeene werkstaking als middel om een uitbrekende

oorlog te verhinderen werd opgewekt. Onzerzijds stelde v. Ravesteyn een amendement voor, opwekkende tot demonstratieve stakingen in geval van dreigend oorlogsgevaar. Na eenig geschermtel met den voorzitter werd dit amendement in de motie opgenomen en daarna de motie aangenomen. Het bleek, dat ook bij deze arbeiders het besef begint door te dringen, dat men met platonische moties voor algemeene werkstaking niets bereikt.

Advertentiën

Hollandsche Schouwburg

N. V. TOONEELVEREENIGING
Directeur: HERMAN HEIJERMANS
 Artistieke leiders: HEIJERMANS & VERKADE.

Vrijdag 22 November — 8 uur
TE WAPEN

Comedie in 3 bedrijven van BERNARD SHAW.

Zaterdag 23 November — 8 uur
405^e

OP HOOP VAN ZEGEN

Zondagmiddag 24 November
halftwee — 198ste

ALLERZIELEN
 Een spel in 3 bedrijven van HERMAN HEIJERMANS.

Zondagavond 24 November — 8 uur
TE WAPEN

Maandag 25 November — 8 uur
TE WAPEN

Dinsdag 26 November — 8 uur
106^e

DE OPGAANDE ZON

Woensdag 26 November — 8 uur
TE WAPEN

Donderdag 28 November — 8 uur
TE WAPEN

De Levensverzekering
„AURORA”

Opgericht 12 September 1887.
Heerengracht 62, AMSTERDAM.

Verzekert alle soorten verzekering op het leven.

Zij bestemt haar te maken winst ten volle, dus 100 %, ten dienste van de actie voor de Vrije Gedachte.

Zooeven verscheen:
KARL KAUTSKY
DE OORSPRONG VAN
HET CHRISTENDOM

Vertaling van Dr. H. GORTER.
 INHOUD: 1. De persoonlijkheid van Jezus; 2. De Maatschappij ten tijde der Romeinsche Keizers; 3. Het Jodendom; 4. Het begin van het Christendom.
 Prijs f 2.25; gebonden f 2.75.

Vroeger verscheen:
KARL KAUTSKY
Het Erfurter Programma

Tweede druk.
 Bewerkt naar de 5e Duitsche uitgave door C. VAN GELDER.
 Prijs f 0.90; gebonden f 1.30.
UITGAVE VAN S. L. VAN LOOY. — AMSTERDAM.